

Oud, nieuw en zorg

Ashley Terlouw

Het recht is een levend instrument. Dat is prachtig maar voor de redactie vormt het soms een probleem omdat er vaak zoveel interessants gebeurt tussen het moment van schrijven en lezen van het blad. Sommige problemen blijven echter onverminderd onze aandacht vragen. In het eerste redactioneel van vorig jaar schreef ik dat het begin van de winter voor vreemdelingen zonder opvang weinig goeds bracht. Wat dat betreft is het dit jaar helaas niet anders. Het overleg tussen de rijksoverheid en de gemeenten over bed, bad en brood is mislukt: mensen zonder rechtmatig verblijf staan nog steeds, of opnieuw, in de kou.

Het kan verkeren: terwijl een jaar geleden bijna geen dag voorbij ging zonder dat protesten tegen plannen van gemeenten om asielzoekers op te vangen tot heftige protesten en erger leidden, horen we inmiddels dat sommige gemeenten klagen: 'Waar blijft ons asielzoekerscentrum?' Zo is bijvoorbeeld het azc in Enschede – waartegen werd geprotesteerd door het bouwterrein vol te leggen met varkenskoppen – niet meer nodig. Dat geldt ook voor verschillende andere azc's. Zeker acht gemeenten overwegen een schadeclaim. Het aantal asielverzoeken is sterk teruggelopen. Het COA schrapt daarom 13.500 opvangplaatsen. Vorig jaar werden 43.000 eerste aanvragen ingediend en tot eind oktober waren het er 15.000, van wie 3000 personen uit Albanië, Marokko en Algerije. Hun aanvragen zullen waarschijnlijk niet worden gehonoreerd, hetzij omdat een andere EU-Lidstaat op grond van het Dublinsysteem verantwoordelijk is voor de behandeling ervan, hetzij vanwege de inhoud van de verzoeken. Bij de behandeling van deze verzoeken speelt ook het veilige landen van herkomst concept een rol. Dit heeft het afgelopen jaar in de EU en in nationale context aan betekenis gewonnen, net als het veilige derde land-concept. Uiteindelijk zal het Hof van Justitie van de EU duidelijkheid moeten geven over de inhoud van deze concepten.

Verder was 2016 op asielgebied het jaar van de Turkijedeal, van de voorstellen voor het aanpassen van het Gemeenschappelijk Europees Asielsysteem en natuurlijk van de 'toetsingsuitspraken' van de Raad van State van 13 april. Op 15 november 2016 heeft de ABRvS opnieuw vier 'toetsingsuitspraken' gedaan – een afscheidscadeau van staatsraad Lubberdink als voorzitter van de vreemdelingenkamer? De kernoverweging is dat de staatssecretaris de manier waarop hij zijn beslissingsruimte gebruikt, moet voorzien van een deugdelijke en voor de bestuursrechter controleerbare motivering. Die motivering moet zodanig zijn dat hij de bestuursrechter in staat stelt een grondige toetsing te verrichten, zoals vereist onder meer door het Hof van Justitie in het arrest *Samba Diouf*. Dat betekent dat het omslagpunt waarop de rechter moet oordelen dat de motivering onvoldoende was, weer wat verder is verschoven richting een volledig volle toets.

Op het moment van het schrijven van dit redactioneel, 9 december 2016, is de veroordeling van de PVV-leider in het 'minder, minder, minder-proces' wegens belediging van Marokkanen vers van de pers. Op het moment dat u dit leest is de uitspraak oud nieuws en kijken we alweer met enige zorg vooruit: zal de uitkomst van het proces electoraal invloed hebben?